

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

תוכן

- א. קרן כוונתו להזיק האי כוונתו להנאת עצמו הוא.....1
- ב. ברגל שדרסה על גבי תינוק בחצר הניזק ... משלם כופר.....2
- ג. שור שנגח את האדם ומת מועד משלם כופר ותם פטור מן הכופר וזה וזה חייבין מיתה וכן בבן וכן בבת.....3
- ד. נגח עבד או אמה נותן שלשים סלעים בין שהוא יפה מאה מנה ובין שאינו יפה אלא דינר אחד.....4
- ה. וכי מאחר דמתם קטלינן ליה מועד היכי משכחת לה ... כגון שסיכן לשלשה בני אדם ... כגון שהרג שלשה בהמות ... כגון שהרג שלשה עובדי כוכבים ... כגון שהרג שלשה בני אדם טרפה ... דקטל וערק לאגמא דקטל וערק ... במכירין את בעל השור ואין מכירין את השור 4
- ו. שאם שחטו לאחר שנגמר דינו אסור באכילה ... בהנאה.....5
- ז. כל מקום שנאמר לא יאכל לא תאכל לא תאכלו אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה במשמע עד שיפרט לך הכתוב כדרך שפרט לך בנבילה.....8
- ח. לגר בנתינה ולעובד כוכבים במכירה.....8
- ט. השוחט במגל יד בצור ובקנה שחיטתו כשירה.....10
- י. להנאת עורו.....10
- יא. ובעל השור נקי ... נקי מחצי כופר.....11
- יב. כופרא כפרה.....11

דף מא.

א. קרן כוונתו להזיק האי כוונתו להנאת עצמו הוא

היה מועד לנפול¹ על בני אדם בבורות וראה ירק בבור ונפל לבור בשביל הירק והיה שם אדם ומת, או שהיה מועד להתחכך בכתלים ומפילן על בני אדם ונתחכך בכותל להנאתו והפילה בגופו מחמת חכוכו על האדם ומת

¹ רמב"ם הלכות נזקי ממון פרק י הלכה י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

השור פטור ממיתה לפי שלא נתכוון להמית והבעלים חייבין בכופר שהרי זה מועד ליפול על בני אדם בבורות², או להפיל עליהן הכתלים, והיאך יודע שלהנאתו, נתחכך בשנתחכך אף לאחר שהפיל והמית. וי"א³ שהייב אפילו בפעם ראשונה.

וחיוב כופר אינו אלא כשהרג בגופו ולא ע"י כחו דהיינו צרורות שאין חיוב כופר בצרורות. לפיכך אם הפיל הכותל ומכחו נפלה על האדם פטור מכופר⁴.

ג. ברגל שדרסה על גבי תינוק בחצר הניזק ... משלם כופר

כבר התבאר לעיל דף כו. שבהמה שנכנסה⁵ לחצר הניזק, ודרסה על גבי תינוק כדרך הלוכה והרגתהו, הבעלים משלמין את הכופר אפילו אם זו הפעם הראשונה שעשה כן⁶, שהרגל מועדת להזיק כדרך הלוכה, וברשות הניזק חייב אף על השן והרגל. וי"א שאינו חייב אלא אם עשתה כן ג' פעמים⁷, אבל ברה"ר אפילו בג' פעמים פטור לפי שאין חיוב הרגל ברה"ר.

² ואם נגח בני אדם בכוונה ג' פעמים ולא הרגוהו לפי שברח ואח"כ נפל לבור לאכול ירק והמית את האדם י"א דחייב כופר אפילו אם נחשבנה משונה מפני דנעשה מועד ע"י נגיחות ראשונות אף שאין דומים לנגיחה אחרונה (רש"י לפמ"ש התוס' שם) וי"א דאין נעשה מועד בנגיחה אחרונה שלא בכוונה ע"י הראשונות שהיו בכוונה [תוס' וכן נראה דעת הרמב"ם. ערוך השולחן חושן משפט סימן תה טז
³ דהא שן ורגל נינהו והוי כמו רגל שדרסה על תינוק בחצר הניזק שיתבאר להלן תוס' מ"ד. ד"ה והא והרמב"ם ז"ל דברגל מחייב אפילו בפעם ראשון ובוזה מצריך העדאה צ"ל דס"ל דבכאן משונה הוא והוי תולדה דקרן [וכ"כ רש"י מ"ח ב].

⁴ ערוך השולחן שם ותמה אמאי השמיטו הרמב"ם

⁵ רמב"ם שם הלכה יג

⁶ מ"מ שם וכן כתב רבינו ירוחם ז"ל נתיב ל"א ח"א דף פ"ח ע"א

⁷ הרשב"א ז"ל דף מח: על מתני' שור שהיה מתחכך בכותל ד"ה אמר רב יוסף, דאע"פ דשן ורגל הן מועדין מתחילתן, לענין כופר מועד ג' פעמים בעינן וכמ"ש בפ' שור שנגח ארבעה וחמשה משמו של הראב"ד ז"ל והביא ראיה מסוגיא זאת מהאי בעיא דאמרינן מי נאמר מידי דהוה אקרן כיון דעבד זימנין תלתא אורחיה הוא ומשלם את הכופר אלמא פשיטא דער דעביד זימנין תלתא לא מחייב בכופר ואף על גב דרגל מועדת מתחילתה עכ"ל. ואין ראיתו מכרעת ויעויין בספר המאור סביבות הרי"ף דף כ"ג ד"ה מאי לאו כופר והרמב"ן שם במלחמת ה' כתבו התוס' דה"ה דהבעיא הוי בשן דחיה דאורחא הוא וכו' והיינו ודאי בשן של ארי וזאב דאורחיהו לאכול ילדים קטנים כמ"ש מהרש"ל ז"ל סי' ל"ב וסיים ז"ל דהבהמה פשיטא דפטורה מסקילה דהו"ל שלא בכונה וכו' יעו"ש.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

בהמה שאכלה אדם משונה הוא ודינה כקרו, אולם חיות הטורפות שדרכן לאכול כל מיני בשר, ונכנסו לחצר הניזק ואכלו תינוק להנאתן, פטורין ממיתה והבעלים חייבים בכופר, וברה"ר פטורים⁸.

נמצאת למד שהמועד שהמית בכוונה נסקל, והבעלים חייבין בכופר, ואם המית בלא כוונה פטור מן המיתה, והבעלים חייבין בכופר, ותם שהמית בלא כוונה פטור מן המיתה ומן הכופר, ואם נתכוון להמית, נסקל, והבעלים פטורין מן הכופר וכן מקנס העבד.

ג. שור שנגח את האדם ומת מועד משלם כופר ותם פטור מן

הכופר וזה וזה חייבין מיתה וכן וכן בבת

כבר התבאר לעיל דף ד. ששור, וכן כל בהמה או חיה או עוף שהמית אדם, בכל מקום ובאיזה אופן שהוא, בין ברה"ר בין ברשות המזיק בין שהמית גדול או קטן איש או אשה עבד או בן חורין, בין תם ובין מועד חייב סקילה, ודינו בפני ב"ד של עשרים ושלושה כדין אדם שהרג נפש, ואינו נוהג בזמן הזה⁹, ומ"מ מצוה על כל אדם להרגו¹⁰.

בהמה מועדת שהמיתה אדם בכוונה חייב הבעלים גם בתשלומי כופר, והתם פטור, והכופר הוא קנס שאין גובין בזמן הזה, ואם תפס אין מוציאין מידו, ומ"מ חייב לצאת ידי שמים ולשלם¹¹.

⁸ וכ"מ מתוס' כ"ו. ד"ה רגל. ערוך השולחן חושן משפט סימן תה יב

⁹ ע"י ערוה"ש סימן תה שהאריך בפרטי הלכה זו

¹⁰ כמבואר בסנהדרין דף טו., והיינו כשאין לו בעלים, ואם יש לו בעלים אסור משם דהוי כחוטף מצוה, כמבואר בסימן שפב סעיף א, ונראה שאם אין הבעלים רוצה להרגו חזרה המצוה על כל אדם, אבל במנח"פ סימן שפב מדויק מדברי הרמב"ם והשו"ע שכתבו שור שמזיק לבריות יש בו דין חוטף מצוה, שאז המצוה על הבעלים לשחטו, אבל אם המית אדם אין המצוה מסורה לבעלים אלא לב"ד, וגם צריך כ"ד סמוכים כדין מיתת בעלים, ומה דמשמע בסימן שצז סעיף ב שאין מצוה לשחוט שור המזיק אלא לשמרו, איירי ברנ"ל להזיק ממון, והכא איירי ברנ"ל להזיק לבני אדם, וע"י שו"ת חת"ס או"ח סי' קה. וגם בשו"ת שבט הלוי ח"ו סי' רמא כתב שאסור להרוג כלב שאינו מוחזק להזיק רק גורם צער, עיין שם, וע"י להלן פרק יב הערה מב מדברי הרמ"א בתשובה. ובגמרא שם לכאורה נראה שלא אמרו כל הקודם להרגו זכה כי אם בהנך חמשה מועדים, אבל לא בשור, ומדברי הפוסקים משמע שאינם מחלקים בזה.

¹¹ ע"י ערוה"ש סימן תה שהאריך בפרטי דיני כופר, ואינו נוהג בקרן תמה (ואף לא בשן, שהוא משונה לאכול אדם, והו"ל כקרו), אלא בקרן מועדת וברגל, באופנים שהייב בהם, ודוקא כשהרגו בכוונה, ע"י קצה"ח שם סק"א, ודיני קנס בזמנה"ז נתבאר קצתלעיל דף ב. ומ"מ נראה שבכופר לכו"ע חייב לצאת ידי שימים, שהרי

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

ובזמן הזה שאין לנו בעוונותינו בית דין של עשרים ושלושה וא"א לגמור דינו של שור הנסקל שור שהמית אדם או שנעברה בו עבירה אין איסור באכילתו אם נשחט וי"א¹² שלכתחילה לא ישחטו על מנת לאוכלו אלא ימכרנו לעכו"ם ובדיעבד אם שחטן מותר לאוכלו וי"א שמצוה לשוחטו ולאכלו מיד ולא ישהנו למוכרו או להניחו בחיים כלל ומ"מ אין לכתוב על עורו ספרי תורה תפילין ומזוזות.

ד. נגח עבד או אמה נותן שלשים סלעים בין שהוא יפה מאה

מנה ובין שאינו יפה אלא דינר אחד

בשור מועד¹³ שהמית¹⁴ עבד, כופר העבדים¹⁵ בין גדולים בין קטנים, זכרים או נקבות, הוא הקנס הקצוב בתורה (שמות כא פסוק לב) פֶּסֶף שְׁלֹשִׁים שֶׁקָלִים שהם שלשים סלע כסף יפה, בין שהיה העבד שוה מאה מנה, בין שאינו שוה אלא דינר.

ה. וכי מאחר דמתם קטלינן ליה מועד היכי משכחת לה ...

כגון שסיכן לשלשה בני אדם ... כגון שהרג שלשה

בהמות ... כגון שהרג עובדי כוכבים ... כגון

כתב הרמב"ם שהבעלים חייב מיתה לשמים, והכופר הוא כפרתו, עי' קצה"ח סי' תי סק"ד, ושור שהרג עבד כנעני של חבירו משלם לי' סלעים, וגם זה מתשלומי קנס, ועי' בערוה"ש שם כמה פרטים בהלכה זו.

¹² במ"ז יו"ד סימן קנג כתב שבזמנה"ז ליכא גמר דין ומותר באכילה, ובשם יש מי שהורה כתב שאסור באכילה וכתב שטעות הוא, וכונתו לתשובת הב"ח שאוסר, ועי' פת"ש ודרכ"ת שם, וכן בקובץ הפוסקים סימן א סעיף א מדברי האחרונים שיש אוסרים באכילה ויש אוסרים אף בהנאה, עפ"י דברי הגמרא בסנהדרין שם, ובפת"ש כתב בשם יד אליהו שאין לכתוב על עורה סת"ם, ומצדד לומר שאף בדיעבד צריך גניזה, ועי' שו"ת בית יצחק או"ח סימן עה, ומדברי היש"ש שהביא הגר"א בסימן שפב סק"א משמע שמותר באכילה, ולדבריו כתב בערוה"ש שאם הרגו אחר חייב לשלם הפסד ההריגה. ועיי' בשו"ת חכם צבי סי' פ"ד שהאריך בזה וכתב "משום ובערת הרע מצוה לשוחטו ולהעבירו מן העולם כיון שאין לנו בית דין בזה"ז שנוכל לבערו ע"פ בית דין כעיקר מצוותו וכן כתב בספר חסידים להיתר וכבר נודע גדולות מחברו זצ"ל"ה וכ"כ הט"ז ז"ל סי' קנ"ג ב"ד ואין להחמיר כלל וכלל"

¹³ רמב"ם שם פרק י הלכה יג, שמה שנאמר אם עבד יגח השור כמועד דאי בתם נמצא כח עבד המור מכת בן חורין. חוקוני שם

¹⁴ אבל לא כשעשו מריפה דהא בגיטין מג. דחינו אמר רבא שתי תשובות בדבר חדא דיורשיו קתני ועוד כופר הוא ואמר ריש לקיש כופר אין משתלם אלא לאחר מיתה

¹⁵ רמב"ם שם פרק יא הלכה א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

שהרג שלשה בני אדם טרפה ... דקטל וערק לאגמא דקטל וערק ... במכירין את בעל השור ואין מכירין את השור

הואיל וכל¹⁶ בהמה חיה ועוף שהרגו אדם נסקלין, היאך ימצא מועד להרוג עד שישלמו בעליו את הכופר, כגון שהכירו העדים את בעל השור ולא הכירו את השור בפעם ראשונה ושנייה ושלישית וברביעית ראו שורו שהרג ולא היו יודעין אם זה הוא השור שהרג בשלשה פעמים הראשונות או אחר היה, הואיל והועדו הבעלים שיש להם בבקרם שור שהרג שלשה פעמים היה להם לשמור כל בהמתם ומאחר שלא שמרו משלמין את הכופר. וי"א¹⁷ שרק אם ברביעית הוכר ששור זה הוא שנגח כל הנגיחות חייבין הבעלים בכופר דכיון שידעו שיש להם שור נגחן בעדרו היה לו לשמור כל העדר, אך אם לא הוכר שזהו הנוגח אינו חייב כופר.

וכן אם הרג וברח והרג וברח וברח וברביעי נתפס שאין הבעלים חייבין בכופר עד שיסקל השור.

י"א¹⁸ שאם הרג שלשה גויים ואחר כך הרג ישראל חייב שהמועד לגויים הרי זה מועד לישראל. וכן אם הרג שלשה ישראל ואחר כך הרג שלם, או אם סכן שלשה בני אדם כאחד או הרג שלש בהמות הרי זה מועד להריגה ובעליו משלמין את הכופר. ויש חולקים¹⁹ שאינו נעשה מועד בכך כיון שמועד לטריפה אינו נעשה מועד לשלם ומועד לבהמה אינו נעשה מועד לאדם וכן מועד לגויים אינו מועד לישראל וכן אם רץ אחר ג' אנשים אף על פי שלפי האומדנא אם לא היו בורחים ממנו היה הורגן מ"מ אינו נעשה מועד בכך דאומדנא לאו כלום.

ו. שאם שחטו לאחר שנגמר דינו אסור באכילה ... בהנאה

¹⁶ רמב"ם שם פרק י הלכה ג

¹⁷ רש"י בסוגיא וכ"כ התוס' עיין לח"מ שם.

¹⁸ דעת הרמב"ם שם

¹⁹ גירסת הגמ' אצלנו וכגירסת רש"י עיין מ"מ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

כבר התבאר במסכת קידושין דף נו: ששור בין תם ובין²⁰ מועד שהמית אדם בין איש או אשה או קטן או עבד ונגמר דינו לסקילה בבית דין של עשרים ושלושה²¹, אם נסקל השור, אסור לאכלו, ועובר בלאו שנאמר (שמות כא פסוק כח) סְקוּל יִסְקַל הַשּׁוֹר וְלֹא יֵאָכַל אֶת בְּשָׂרוֹ דִּאֲסָרוּ הַכְּתוּב בְּאִכְלָהּ. ולוקה שתים²² משום לא יאכל את בשרו ומשום נבילה, ונוסף לאיסור אכילה אסור גם בהנאה ולכך נאמר וְלֹא יֵאָכַל אֶת בְּשָׂרוֹ שְׂלֵא יִתְנַנּוּ לַנְּכָרִי וְלֹא יִתְנַנּוּ לְכַלְבִּים או איזו הנאה, ואפילו העור ושאר דברים כגון גידים ועצמות הכל אסור בהנאה.

ולאו זה²³ הוא אף בבהמה שנגמר דינה לסקילה²⁴, מחמת שרבעה או שנרבעה לאדם.

נאמר בשור הנסקל וְלֹא יֵאָכַל אֶת בְּשָׂרוֹ, והיאך²⁵ היה אפשר לאכלו אחר שנסקל והרי הוא נבילה, אלא לא בא הכתוב אלא להודיע שכיון שנגמר דינו לסקילה נאסר, ונעשה כבהמה טמאה, ואם קדם ושחטו שחיטה כשירה, הרי זה אסור בהנייה, ואם אכל מבשרו כזית לוקה²⁶.

פרש של²⁷ שור הנסקל מותר בהנאה.

נודע שהוא פטור מסקילה²⁸ אחר שנגמר דינו, כגון שהוזמו העדים יצא וירעה בעדר, ואם נודע אחר שנסקל, הרי זה מותר בהנייה.

²⁰ רמב"ם מאכלות אסורות פ"ד הכ"ב

²¹ וכיון דצריך עשרים ושלושה א"כ לא הוי גמר דין בפחות. ופשוט דשורו של כהן גדול (עיין מנחת חינוך מצוה נא אות יט) דצריך שבעים ואחד, אינו נאסר עד שנגמר דינו בשבעים ואחד. (מנחת חינוך מצוה נב אות ז)

²² והיאך חל איסור שור הנסקל על לאו דנבילה, או משום איסור בבת אחת אם נאמר כשיטת רוב הפוסקים לקמן דשור הנסקל אינו נאסר אלא לאחר מיתה וגם מחמת איסור הנאה הוי ליה איסור חמור, או איסור מוסף לקצת שיטות, וגם להפוסקים דנאסר מהיים, חל האיסור מהיים, וזה תלוי אם בחייה לאברים עומדת, (עיין חולין ק"ב ע"ב), ואכמ"ל בדין איסור חל על איסור והחלב ג"כ אסור בהנאה, עיין פסחים כד ע"ב וכו' ע"ב, ועיין צ"ח שם פלפל איך חל על החלב, ואין כאן מקומו בענינים אלו (מנחת חינוך מצוה נב אות א)

²³ תוס' בריתות דף כד ע"א ד"ה דאמרו לו

²⁴ ודלא כרבנו אפרים בתוס' שם וכבר דחו שם התוס' דבריו מקידושין פרק האיש מקדש נ"ז ע"ב, דמבואר בהדיא דברובע ונרבע ג"כ נוהג זה, ומתוספתא מפורשת בבבא קמא פ"ד ה"ח, ע"ש

²⁵ רמב"ם שם

²⁶ ועל הנאה, דעת הרמב"ם פ"ח ממאכלות אסורות הט"ז דאין לוקין, ועיין מגיד משנה הטעם

²⁷ רמב"ם שם

²⁸ רמב"ם שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

וי"א²⁹ ששור הנסקל נאסר בהנאה משנגמר דינו, ואסור בגיזה ובעבודה. וי"א³⁰ שאינו נאסר מחיים, אלא רק לאחר מיתה.

ולאו דוקא שור³¹, אלא אף כל המזיקין, בין בהמה בין חיה ובין עוף³², אלא שדיבר הכתוב בדבר הרגיל.

בזמן הזה שאין לנו בעוונותינו בית דין של עשרים ושלושה, ואי אפשר לגמור דינו של שור הנסקל. שור שהמית אדם, או שנעברה בו עבירה, אין איסור באכילתו אם נשחט. וי"א³³ שלכתחילה לא ישחטו על מנת לאוכלו, אלא ימכרנו לעכו"ם. ובדיעבד אם שחטן מותר לאוכלו. וי"א³⁴ שמצוה לשוחטו ולאכלו מיד, ולא ישחנו למוכרו או להניחו בחיים כלל. ומ"מ אין לכתוב על עורו ספרי תורה, תפילין, ומזוזות.

ואפילו ארי ודוב וברדלס שהן בני תרבות, ויש להן בעלים, שהמיתו, כיון שמיתתן בעשרים ושלושה, אין בהם דין שור הנסקל, ומותרים בהנאה, אבל נחש שהמית³⁵, שאפילו אחד הורג אותו³⁶. אף בזמן הזה, אסור בהנאה מחמת לאו זה דשור הנסקל.

²⁹ דעת הרמב"ם, שפסק בפ"א מנזקי ממון ה"י, דשור שנגמר דינו שנתערב בשוורים אחרים אפילו באלף, כולם נסקלין ואסורין בהנאה וכו'. ואם מחיים מותר בהנאה אין נסקלין, כי מותרין בגיזה ועבודה, ואפילו הרבה שוורים שנגמר דינם ואחד שלא נגמר דינו נתערב עמהם כולם פטורין, ומכל שכן באחד שנגמר דינו שנתערב בשוורים מעליא דאינם נסקלין, על כרחך מבואר להדיא דשור הנסקל נאסר מחיים, א"כ כיון דשור הנסקל לא בטל וכולם אסורין בהנאה ואין הפסד בסקילתו, על כן כולם נסקלין, ע"ש בסוגיא סנהדרין ע"ט ע"ב (ספר מנחת חינוך – מצוה נב – אות ג)

³⁰ דעת ר"ת, מובא בתוס' סנהדרין ע"ט ע"ב ד"ה בשור, ובזבחים פרק התערובות ע' ע"ב בתוס' ד"ה אפילו באריכות, דשור הנסקל אינו נאסר מחיים כלל רק לאחר מיתה, ומחיים מותר בגיזה ועבודה,

³¹ ספר החינוך מצוה נב

³² ובעוף אם המית לענין הביצים, עיין בבא קמא פרק שור שנגח מ"ז ע"א לענין היוק, החילוק בין הולד שהוא כאמו ובין הביצה דהיא כפירשא בעלמא, ע"ש ובתוס' ד"ה מאי טעמא פירשא, ורמב"ם פ"ט מנזקי ממון ה"א, הכי נמי כאן. והחלב של שור הנסקל ודאי אסור כמו כל יוצא מטמא, וכן הביצים ודאי אסורים, אף אם נתעברה וילדה אחר כך, דהולד מותר מטעם זה וזה גורם, מ"מ הביצה אסורה כדין ביצת טרפה ואין לוקים על אכילתה ולא על אכילת החלב, עיין חולין פרק אלו טריפות נ"ח ע"א ובשו"ע יו"ד סי' פ"ז ס"ג, ועי"ש מ"ז סי' כ"ד סק"י וברמב"ם פ"ג ממאכלות אסורות ה"ז לענין איסורים. ולר"ת דאינו נאסר מחיים ודאי החלב והביצים מותרים, ולא אמרינן (דאסירי) כיון דלית להו תקנתא בשחיטה, זה אינו, דלענין אבר מן החי יש לו תקנה ככל הבהמות, רק מטעם שור הנסקל (אין לו תקנה) דהוי כטרפה, ולר"ת מחיים אינה טרפה כלל, א"כ מותר (מנחת חינוך שם אות יד)

³³ ועיין בשו"ת חכם צבי סי' פ"ד שהאריך בזה וכתב "משום ובערת הרע מצוה לשוחטו ולהעבירו מן העולם כיון שאין לנו בית דין בזה"ז שנוכל לבערו ע"פ בית דין כעיקר מצוותו וכן כתב בספר חסידים להיתר וכבר נודע גדולות מחברו וצל"ה וכ"כ הט"ז ז"ל סי' קנ"ג בי"ד ואין להחמיר כלל וכלל"

³⁴ מ"ז יו"ד סי' קנ"ג ס"ק א ופתחי תשובה שם ס"ק א

³⁵ מנחת חינוך שם אות ז

³⁶ כמבואר ברמב"ם סנהדרין פ"ה ה"ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

**ז. כל מקום שנאמר לא יאכל לא תאכל לא תאכלו אחד
איסור אכילה ואחד איסור הנאה במשמע עד שיפרט לך
הכתוב כדרך שפרט לך בנבילה**

עוד התבאר שם שכל מקום שנאמר³⁷ בתורה לא תאכל, לא תאכלו, לא יאכלו, לא יאכל, אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה במשמע עד שיפרט לך הכתוב כדרך שפרט לך בנבילה³⁸, שנאמר (דברים יד פסוק כא) לִגְר אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֵיךָ תִתְּנֶנָּה וְאָכְלָה אוּ מִכֹּר לְנֶכְרִי, וכחלב שנאמר בו (ויקרא ז פסוק כד) יַעֲשֶׂה לְכֹל מְלֹאכָה, או עד שיתפרש בתורה שבעל פה שהוא מותר בהנאה, כגון שקצים ורמשים ודם ואבר מן החי וגיד הנשה שכל אלו מותרין בהנאה מפי הקבלה, אף על פי שהן אסורין באכילה.

ח. לגר בנתינה ולעובד כוכבים במכירה

אסור ליתן³⁹ מתנת חנם לעובד כוכבים שאינו מכירו. ואם עושה כן עובר בלאו שנאמר (דברים ז פסוק ה) וְלֹא תִתְּנֶם⁴⁰ לא יהיה להם חן בעיניך, מפני שגורם להדבק עמו וללמוד ממעשיו הרעים אבל נותן הוא לעובד כוכבים שמכירו⁴¹ או לשכנו מכיון שיש הנאת טובת הנאה.

מותר לתת מתנת חנם, ומותר למכור קרקע לגר תושב, ואין בזה איסור של וְלֹא תִתְּנֶם שנאמר (שם יד פסוק כא) לִגְר אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֵיךָ תִתְּנֶנָּה וְאָכְלָה

³⁷ רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ח הלכה טו

³⁸ משמע דאיסור סחורה בכלל איסור הנאה ועיין שרשי הים שם ואכמ"ל

³⁹ רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק י הלכה ד וכמבואר בל"ת ג, שו"ע ונו"כ יו"ד רנא יא

⁴⁰ ומה שכתב הרמב"ם דגלמוד מקרא זה, נראה דמודה דעובר גם כן בלאו דלא תחנם, ועובר על עשה (דמכור לנכרי לנכרי במכירה ולא בנתינה) ולא תעשה, עיין בעי"ז כאן בתוס' ד"ה רבי יהודה, ומ"מ צ"ע דלא כתב להדיא דעובר בלאו, עיין בלשונו. שוב ראיתי בספר משנת חכמים מצוה מ"ב (יבין, שמועה ד"ה והנה כבר) שעמד בזה (מנ"ח תכו אות ג)

⁴¹ שבכ"ה לא הוי כמתנת חנם, שגם הוא ישלם כגמולו בטובת הנאה או כבר שילם לו והוי כמו מכירה. (ט"ז) שם ח קיצור שולחן ערוך סי' קסז סעי' יא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

או מְכַר לְנֶכְרִי בַמְכִירָה וְלֹא בַנְתִינָה. וְיִשְׁמַעְלִים דִּינָם כַּעֲבוּרִים וְלֹא כַגֵּר תּוֹשֵׁב.⁴²

י"א⁴³ שֶׁהִנּוּתָן ע"מ לְהַחְזִיר, אֵינן בּוּ מִשּׁוּם לֹא זֶה וְכך נוֹהֲגִים לְהַלְכָה, וי"א⁴⁴ שֶׁגַם בְּצוּרָה זֶה עוֹבֵר עַל לֹא זֶה.

כְּלִי חֲדָשׁ הֵטְעוֹן טְבִילָה, שֶׁאִסּוּר לְהַטְבִּילוֹ בַשַּׁבָּת וְיו"ט, יִתְנַנּוּ לְגוּי בַמַּתְנָה⁴⁵, וְיִחְזוּר וְיִשְׁאַלְנוּ מִמֶּנּוּ⁴⁶, וְיִטְבִּילְנוּ בַמּוֹצַ"שׁ בְּלִי בְרַכָּה⁴⁷, אִם אֵינּוּ מִקְבְּלוּ שׁוֹב בַּמַּתְנָה מִן הַנְּכָרִי, אֲבָל אִם מִקְבְּלוּ מִמֶּנּוּ שׁוֹב בַּמַּתְנָה, חַיִּיב לְבָרֵךְ, כִּיּוֹן שֶׁחֲזוּר לְהִיּוֹת כְּלִי חַיִּיב בַּטְבִּילָה כְּפִי שֶׁהָיָה מִחַוִּיב קוֹדֵם לְכֹן⁴⁸.

אוֹלָם לֹא יַעֲשֶׂה כֵן בַּחֹל⁴⁹, אֲלֵא אִם הוּא בַמְּקוֹם שֶׁאֵינן לוֹ מְקוּהָ, אוּ בְכִלֵי גְדוּל וְכַבֵּד שֶׁאֵינן שׁוֹיֵךְ לְהַטְבִּילוֹ, וְאֵינן בּוּ מִשּׁוּם לֹא תַחֲנָם⁵⁰.

וְכֵן בְּכִלֵי חֲשֵׁמְלִי⁵¹ אֵינן לְפוֹטְרוֹ מִטְבִּילָה מִחֲשֵׁשׁ קְלִקּוֹל עַל יְדֵי הַמַּיִם, אוֹלָם י"א⁵² שֶׁיִּתְנַנּוּ לְגוּי וְיִחְזוּר וְיִשְׁאַלְנוּ מִמֶּנּוּ, וּמוֹתֵר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם לְעוֹלָם, וְאֵינן בּוּ מִשּׁוּם לֹא תַחֲנָם, וי"א⁵³ שֶׁאֵינן לְהַקְלֵל לְנַהוּג כֵּן בַּקְּבִיעוּת. אוֹלָם יֵשׁ מְקִילִים⁵⁴ בְּטוֹסֵטֵר לְהַכְנִית צְנִימִים שֶׁאֵינּוּ חַיִּיב טְבִילָה כֻּלָּל.

⁴² ש"ך שם יה, ועיין שו"ת משפ"ט כהן שכל שמותר להעמידו בביתו אין בו איסור של לא תחנם ועיי"ש באריכות לענין היתר מכירה

⁴³ שו"ת עמודי אש סי' יג אות יז ועיין דרכי תשובה סי' קב ס"ק קיא

⁴⁴ שו"ת רשב"ש סי' תסח

⁴⁵ ועיין בדרכי תשובה שם ס"ק קט שהאריך אם צריך ליתן מתנה גמורה או מהני מתנה ע"מ להחזיר ודעת יד המלך פ"א ה"ד מחמץ ומצה שאין שייך בגוי מתנה ע"מ להחזיר

⁴⁶ ועיין שו"ת רשב"ש סי' תסח. שהערמה היא זו ואסורה, שניכרים הדברים שלא נתן לו אלא על מנת שיחזור וישאלנו לו, ולא במתנה גמורה, שודאי לא יעבור על לא תחנם ועיי' שו"ת עמודי אש סי' יג אות יז שדחה דברי הרשב"ש שכיון שאינו על מנת לתת לו מנתנת חנם אלא לצורך הישראל אין בו משום לא תחנם ועוד כיון שהוא על מנת להחזיר אין בן משום לא תחנם.

⁴⁷ כיון דלבסוף יהיה נשקע הכלי תחת ידו הוא כשלו כ"כ המ"ז והביא ראיה לזה ומ"מ יטבילנו בלי ברכה או יטביל כלי אחר עמו ויברך על שניהם. מ"ב שם לה

⁴⁸ שש"כ פכ"ט מהדורה חדשה הערה פ וכן כתב הקצוה"ש (סי' קמו בבדה"ש סק"ו).

⁴⁹ מפני שמפסיד הברכה בידים. מ"ב שם לו

⁵⁰ שו"ע ונו"כ או"ח שכנ"ז ויו"ד סי' קב סעי' טז ודרכי תשובה שם ס"ק קיב

⁵¹ שו"ת שבט הלוי חלק ב סימן נז אות ג

⁵² שו"ת מנחת יצחק חלק ה סימן קכו וחלק ט סימן פג

⁵³ שו"ת חלקת יעקב יורה דעה סימן מג

⁵⁴ לכלי סעודה נחשבו דברים שהוא צורך לסעודה מצד הבשול אף שאין מביאין אותם להשלחן ומקום הסעודה, ודברים שהם מביאין בהם את מיני האוכלין ומשקין להשלחן ומקום הסעודה, אבל הטואסטור שמייבשין שם פת אפוי בטוב וראוי לאכילת כל אדם אין להחשיבו צורך הסעודה בשביל מה שיש שרוצים

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

דף מא:

ט. השוחט במגל יד בצור ובקנה שחיטתו כשירה

עוד התבאר בקידושין שם שאין שוחטין אלא בדבר התלוש, דילפינן (חולין מז ע"ב) מקרא דכתיב (בראשית כב, פסוק י) וַיִּקַּח אֶת הַפָּאֵקֶלֶת לְשַׁחֵט, דדבר הנלקח בעיניו דהיינו תלוש, הלכך בכל דבר תלוש שוחטין ובלבד שלא יהא בו פגימה ופיו חד. ובזמן הזה נהגו דווקא בסכין של מתכת, ולא בדבר אחר⁵⁵.

ואלו הם הדברים הכשרים לשחוט בהן, סכין⁵⁶ של מתכת⁵⁷, וצור, וזכוכית, וקנה הגדל באגם ונתלש, שהוא יבש וחד, ואין קסמין נבדלין ממנו שלא ינקבו את הוושט, אבל שאר הקנים אין שוחטין בהן, שדרכן להתפעל ולהבדיל קסמין מהן ומנקבין הוושט, ואפילו בדיעבד פסולין שמא נקבו. צפורן התלושה וכן שן יחידי שהם הדין שוחטין בהם.

י. להנאת עורו

שור הנסקל שנאסר באכילה והנאה כמבואר לעיל למרות שנאמר (שמות כא פסוק כח) סָקוּל יִסְקַל הַשּׁוֹר וְלֹא יֵאָכַל אֶת בְּשָׂרוֹ מִכָּל מְקוֹם⁵⁸ אפילו העור ושאר דברים כגון גידים ועצמות הכל אסור בהנאה.

לייבש הפת שנעים להו קצת יותר מאחר שלא חסר כלום להפת גם בלא זה. שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ג סימן כד

⁵⁵ וכן מצינו נבי שאול ששחט בסכין כדאיתא בגמרא דחולין דף י"ז ע"ב אמר רב חסדא מניין לבדיקת הסכין מן התורה שנאמר (שמואל א יד לד) ושחטתם בזה ואכלתם, בזה. ואף על גב דאמרינן שם בגמרא מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא היא, מ"מ למידין מזה שהשחיטה היה בסכין. בית הלל שם, ועיין בב"ה, ובכרתי א כתב יש לחוש לדברי ב"ה לשחוט לתחילה בסכין ולהדר אחריו, כי בשאר דברים אין פגימות נכרות כל כך ⁵⁶ כתב הב"ה כל השנוי קודם הוא קודם והאחרונים חלקו עליו ע"י פרי חדש ופרי תואר ותבואות שור אות א'. ומדברי תבואות שור למדתי דבר חידוש דלא אמרינן כל מה דשנה כסדר הוא קודם אלא היכא דאית סברא לאקדומי אידך ברישא ואיחרה שמע מיניה סידרא נקיט ולא בענין אחר כמו בפסחים דחשיב מיני מרורים וקחשיב המר יותר לבסוף שמע מיניה דקפיד אסידרא דטעם יש חסא כו' ויפה כתב. פמ"ג שפ"ד שם א

⁵⁷ שמלה חדשה א ותב"ש א

⁵⁸ רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ד הלכה כב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

יא. ובעל השור נקי ... נקי מחצי כופר

כבר התבאר שתם⁵⁹ שהמית בלא כוונה פטור מן המיתה ומן הכופר, ואם נתכוון להמית נסקל והבעלים פטורין מן הכופר.

יב. נופרא כפרה

כבר התבאר במסכת כתובות דף לז: ולעיל דף מ. ששור⁶⁰ שהמית את האדם בכל מקום, בין גדול בין קטן בין עבד בין בן חורין אחד תם ואחד מועד הרי זה נסקל, ואם המית את הגוי פטור כדיניהם. ואם המית שלוש פעמים נאמר בתורה (שמות כא פסוק כט) וְגַם בְּעֲלֵיו יוֹמַת מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לְמַדּוֹ שְׁחִיב מִיִּתָּהּ זֶה בִּיּוֹדֵי שָׁמַיִם⁶¹, ואם נתן כופר הנהרג נתכפר לו, שנאמר שם (פסוק ל) אִם כִּפֶּר יוֹשֵׁת עָלָיו וְנָתַן פְּדִיָּן נִפְשׁוֹ כָּל אֲשֶׁר יוֹשֵׁת עָלָיו

ושור של שני שותפין שהרג, כל אחד מהן משלם כופר שלם שהרי כל אחד מהן צריך כפרה גמורה⁶².

⁵⁹ רמב"ם הלכות נזקי ממון פרק י הלכה יג

⁶⁰ רמב"ם הלכות נזקי ממון פרק י הלכה א ד

⁶¹ כמבואר בכתובות שם וכן כתב הר"ן דליכא למימר יומת ממש דמות יומת המכה רוצח הוא כתיב על רציחתו אתה הורגו ואי אתה הורגו על רציחת שורו וכו' והוא גמרא ערוכה במסכת סנהדרין פ"ק דף ט"ו דמבואר הדבר שם דגם בעליו יומת דכתיב לכמיתת בעלים כך מיתת השור הוא דאתא מה מיתת בעלים בסנהדרין כ"ג כך מיתת השור כדאמרו במשנה ופריך תלמודא שם דאימא לקטלא הוא דאתא ומסיק אלא אמר חזקיה וכן תנא דבי חזקיה מות יומת המכה רוצח הוא על רציחתו אתה הורגו ואי אתה הורגו על רציחת שורו כלומר ואין לו חיוב מיתה בידי אדם כלל אף שלא נתן כופר דלא כדקס"ד מקודם דאם נתן כופר פטור ממיתה אבל אם לא נתן כופר חייב חנק כמ"ש רש"י ז"ל התם. וכתבו התוס' שם בד"ה אימא לקטלא הוא דאתא וכו' דלמיתה בידי שמים דרשינן ליה ליומת דאין מקרא יוצא מידי פשוטו דמשמע דבעלים חייבין מיתה וכו' והיינו מיתה בידי שמים וכ"כ התוס' בפ' אלו נערות דף ל"ו ע"ב בד"ה לפי שמצינו וכו'.

⁶² כתב המ"מ לשון הגמרא ולא פשטוה. ונראה דעת רבינו ז"ל בזה כיון דפשיטא לן שחייבין בכופר וכדקאמר כיצד משלמין כופר וקיימא לן דכופרא כפרה חייבין הן להביא כפרתן והולכין בה להחמיר ואין זה כשאר ספק ממון דלקולא לנתבע, אלא הרי זה כספק איסורא. וכיוצא בזה בתוס' בכתובות דף ל' ע"ב ד"ה זר שכתבו גבי ספק תרומה כיון שהוא משום כפרה ספקו להחמיר יעו"ש. ומהר"ם גאלאנטי ז"ל שם בספר זבח השלמים אף על גב דהסכים בזה לענין דינא מ"מ דן כותיהו ולא מטעמייהו אלא כתב ז"ל דאיפשיטא הבעיא דחייבין ב' כופרים במה ששאל לו הבעיא האחרת אי ממשכנן לחייבו כופר דנימא כחטאת ואשם דמי ואין צריך או דילמא דקיל להו לאינשי וצריך למשכנו והעד הב' אינו להכחיש הראשון שהוא כפרה אלא אף על גב דהוא כפרה משמע להו לאינשי כיון שהוא לחבריה וכו' וכיון שכן איפשיטא קמייתא כיון דכחטאת ואשם יש לדמותם וכשם דבענין חטאות קי"ל דהמוציא כפר אם הוציאו שנים כל אחד חייב הי"ג וכ"כ במעשה רקח.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא קמא

זה שנאמר בתורה (שמות כא פסוק כט) וְגַם בְּעֵלְיוֹ יוֹמֵת מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לְמַדּוֹ שְׁחִיב מִיֵּתָה זֶה בְּיַדֵּי שָׁמַיִם, ואם נתן כופר הנהרג נתכפר לו.

וכבר התבאר לעיל דף כז: ודרף מ. כמה הוא הכופר⁶³, בשור מועד שהרג אדם, כמו שיראו הדיינים שהוא דמי הנהרג הכל לפי שוויו של נהרג שני (שמות כא פסוק לב) וְנָתַן פְּדִיָּתָא נְפִשׁוֹ כְּכֹל אֲשֶׁר יוֹשֵׁת עָלָיו, וכופר העבדים בין גדולים בין קטנים זכרים או נקבות הוא הקנס הקצוב בתורה (שם פסוק לב) אִם עֶבֶד יִנָּח הַשּׁוֹר או אִמָּה כֶּסֶף שְׁלֵשִׁים שְׁקָלִים יִתֵּן לְאֲדֹנָיו בין שהיה העבד שוה מאה מנה בין שאינו שוה אלא דינר.

⁶³ רמב"ם הלכות נזקי ממון פרק יא הלכה א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

